

Analytický materiál k výsledkům dotazníkového šetření 2018

**Sdružení soukromých škol
Čech, Moravy a Slezska**

dobrovolná, zájmová, nezisková organizace
sdružující více než 270 soukromých škol a školských zařízení

Úvod

Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska je dobrovolná, zájmová nezisková organizace sdružující v současné době **více než 280 soukromých škol a školských zařízení z celé České republiky, které plní základní podmínky členství:**

- jsou zapsané ve školském rejstříku
- působí na území České republiky
- **poskytují kvalitní veřejnou službu** (členství ve SŠČMS je vázáno na splnění kvalitativních kritérií spočívajících ve výsledcích evaluační a kontrolní činnosti České školní inspekce).

Školy a školská zařízení, která výše uvedené podmínky nesplňují, nemohou být členy SŠČMS.

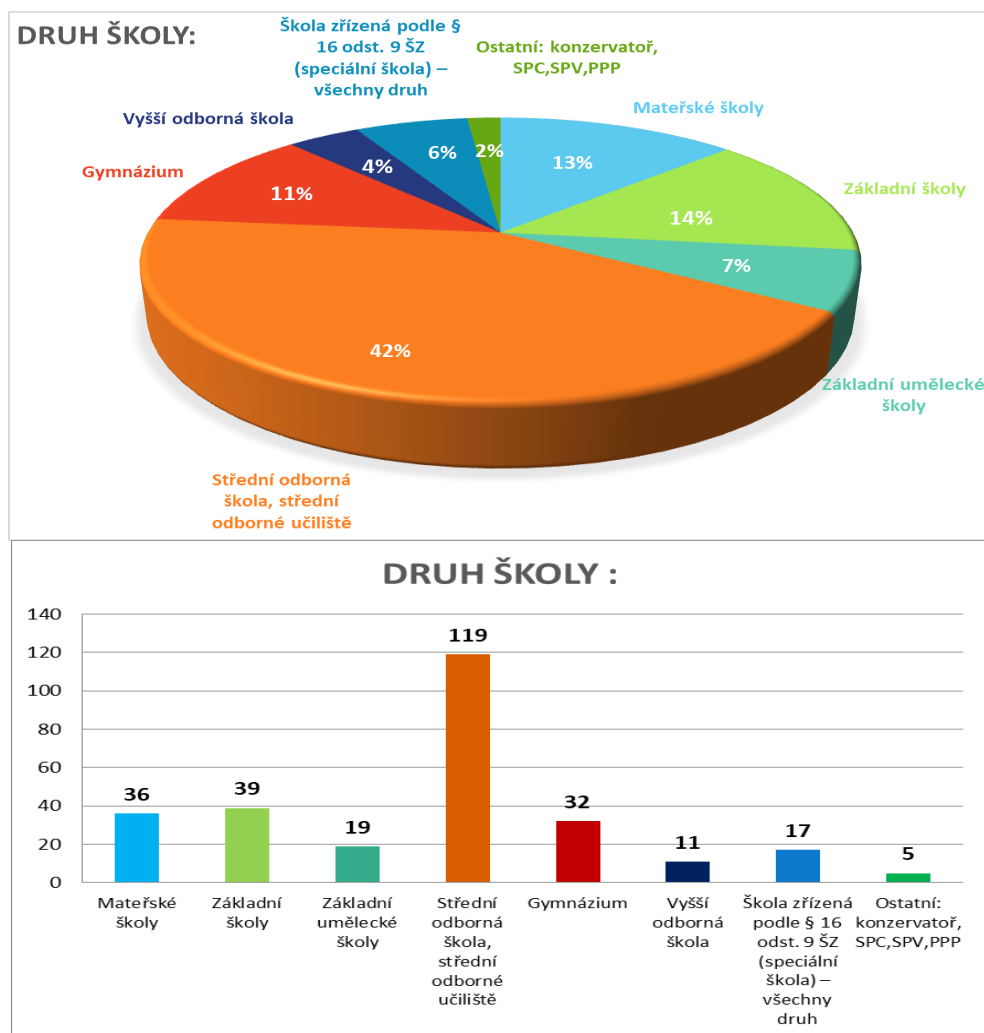
Smyslem a účelem tohoto stručného dotazníkového šetření je přinést **relevantní a aktuální údaje ze zázemí významné části soukromého školství působícího v oblasti regionálního školství v České republice**, a to nejenom pro vnitřní potřeby Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska jako takového, ale také jako takového, ale také **jako informační zdroj pro odbornou i laickou veřejnost** a též pro potřeby všech úrovní politické reprezentace a přispět tím k tomu, aby rozhodování o koncepčních záležitostech vzdělávací soustavy České republiky vycházelo ze skutečné znalosti věci a rozhodujících praktických aspektů a problémů. (asi bych přidal i potřebu korektní informovanosti veřejnosti, která též často disponuje nerelevantními informacemi a daty.

Dotazníkové šetření samotné proběhlo **v měsíci únoru 2018**, a to mezi soukromými školami a školskými zařízeními, které jsou členy Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska.

Celkový počet vyplněných dotazníků byl 281 z 260 právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení (v případě, že právnická osoba vykonává činnost více druhů škol, vyplňovala dotazník za každý druh školy samostatně). Dotazníkové šetření probíhalo adresně (aby bylo možné vyplněné údaje ověřit popřípadě dovysvětlit), navenek je však se všemi odpověďmi pracováno pouze anonymně.

Poznámka: U otázek, u kterých mohli respondenti volit pouze jednu odpověď, jsou výsledky graficky zobrazeny ve formě výsečového grafu, u otázek, kde respondenti mohli volit jednu či více z nabízených odpovědí, jsou výsledky pro názornost zobrazeny ve formě sloupcového grafu.

Rozložení respondentů podle druhu školy

Těžiště členské základny Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska již od počátku 90. let minulého století spočívá z tradičních a pochopitelných důvodů **v oblasti středního vzdělávání** (do této oblasti regionálního školství vstoupili soukromí zřizovatelé na počátku devadesátých let nejrazantněji, a to zejména v souvislosti s privatizací státních podniků a snahou zachovat již existující střední školu (viz otázka č. 1)).

Nárůst počtu soukromých mateřských škol a základních škol z posledních let se však do členské základny Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska také výrazným způsobem promítá. Stále však platí, že složení členské základny vcelku relevantně kopíruje podíl škol soukromého zřizovatele na celkovém počtu škol **daného druhu** v České republice.

Poznámka: Podíl dětí a žáků v soukromých mateřských a základních školách na celkovém počtu dětí a žáků v těchto druzích škol je ještě výrazně nižší, neboť v sektoru soukromých mateřských škol a základních škol je značný podíl skutečně „malých“ škol.

Druh školy/školní rok 2017/2018	Celkový počet škol v ČR	Počet škol soukromého zřizovatele	Podíl soukromých škol na celkovém počtu v %	Podíl žáků v soukromých školách na celkovém počtu v %
Mateřská škola	5269	386	7,3	3,27
Základní škola	4124	189	4,58	1,43
Střední škola	1308	291	22,2	13,7
Vyšší odborná škola	166	41	24,7	21,4
Základní umělecká škola	492	51	10,4	7

Zdroj: MŠMT

V rámci oblasti středních škol je zvlášť sledováno střední odborné školství a gymnázia, aby bylo možné posoudit vliv částečně odlišné cílové skupiny žákovské i rodičovské veřejnosti na některé sledované aspekty (naplněnost kapacity školy, výše školného apod.).

1. Převažující důvod pro založení školy

Respondenti mohli v této otázce zvolit jednu i více relevantních odpovědí.

Z celkových odpovědí je patrné, že bez ohledu na druh školy výrazně převažuje vnitřní **pozitivní** motivace pro založení „vlastní“ školy (jít ve vzdělávání vlastní cestou a nabídnout alternativu ke stávající vzdělávací nabídce), až na druhém místě je pak motivace **negativní** (reakce na konkrétní situaci ve veřejném školství v okolí). Nezanedbatelný podíl důvodů pro založení školy pak spočívá také v nutnosti suplovat veřejnou správu, která nedostatečně reagovala na vzniklou demografickou situaci a nezajistila včas dostupnost „běžných“ či „speciálních“ vzdělávacích služeb pro své obyvatele). Zcela marginálním převažujícím důvodem pro založení školy se pak jeví snaha nalézt odpovídající způsob obživy. U této otázky považujeme za velice důležité rozdělit respondenty také **podle druhu školy**, neboť situace v jednotlivých segmentech naší vzdělávací soustavy je různá:

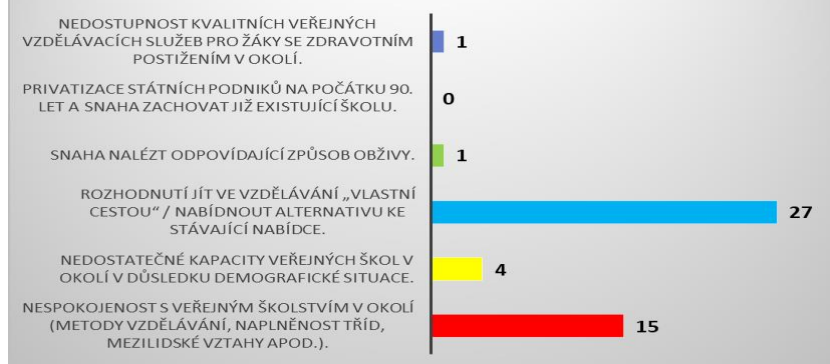
1. SOU, SOŠ: Jaký byl převažující důvod pro založení Vaší školy?

privatizace či rušení státních podniků hrozil úplný zánik.

U středních odborných škol a středních odborných učilišť výrazně převažuje pozitivní motivace - jít ve vzdělávání vlastní cestou a nabídnout alternativu ke stávající vzdělávací nabídce, následovaná motivací negativní (nespokojenost s veřejným školstvím v okolí) a na důležitosti nabývá také podstatný důvod vážící se k období počátku 90. let minulého století – snaha zachovat již existující školu, již v důsledku

1. GYMNÁZIA: Jaký byl převažující důvod pro založení Vaší školy?

U gymnázií zcela převažuje vnitřní pozitivní a zčásti i negativní motivace zřizovatelů škol, jiné (vnější objektivní) důvody nejsou příliš relevantní.

Obdobná situace je i u základních škol, zde je však patrný výrazně vyšší podíl negativní motivace odrážející nespokojenost s veřejným základním školstvím v okolí (pozitivní a negativní motivace jsou relevantní shodným způsobem). Uvedené podle našeho názoru zcela koresponduje s aktuálními celospolečenskými diskusemi nad nezbytnými změnami ve veřejném základním školství, které je základem české vzdělávací soustavy.

1. ZŠ: Jaký byl převažující důvod pro založení Vaší školy?

Za zmínku stojí také fakt, že u základních škol několik respondentů jako převažující důvod založení své školy uvedlo **nedostupnost kvalitních veřejných vzdělávacích služeb pro žáky se zdravotním postižením v okolí** (podotýkáme, že se nejedná o základní školy pro žáky s hendikepy uvedenými v § 16 odst. 9 školského zákona, které jsou vykazovány v rámci tzv. „speciálních“ škol, ale jedná se o základní školy hlavního vzdělávacího proudu – tedy tzv. školy běžné).

1. MŠ: Jaký byl převažující důvod pro založení Vaší školy?

U **mateřských škol** je vedle pozitivní motivace a obdobně relevantní motivace negativní nezbytné zmínit také důvod spočívající v nedostatečné kapacitě veřejných mateřských škol v okolí v důsledku demografické situace. Zde tak soukromá sféra supluje veřejnou správu (obce), která nedostatečně reaguje na potřeby svých obyvatel.

Nejmarkantnější je suplování úkolů veřejné správy (v tomto případě krajů) v oblasti **speciálního školství**. Zde je zřejmé, že vnější objektivní „tlak“ - nedostupnost kvalitních veřejných vzdělávacích služeb pro žáky se zdravotním postižením v okolí – byl převažujícím důvodem pro založení školy u naprosté většiny členských speciálních škol.

1. SPECIÁLNÍ ŠKOLY: Jaký byl převažující důvod pro založení Vaší školy?

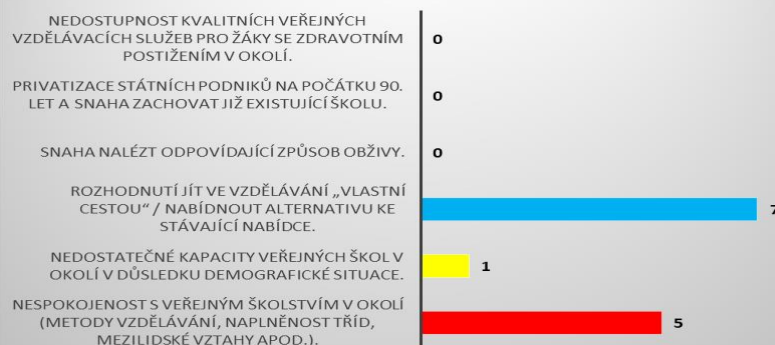

1. ZUŠ: Jaký byl převažující důvod pro založení Vaší školy?

U **základních uměleckých škol a vyšších odborných škol** výsledky korespondují s celkovými výsledky – převažuje pozitivní motivace jít ve vzdělávání vlastní cestou a nabídkou alternativu ke stávající vzdělávací nabídce, následovaná motivací negativní spočívající v nespokojenosti s veřejným školstvím v okolí.

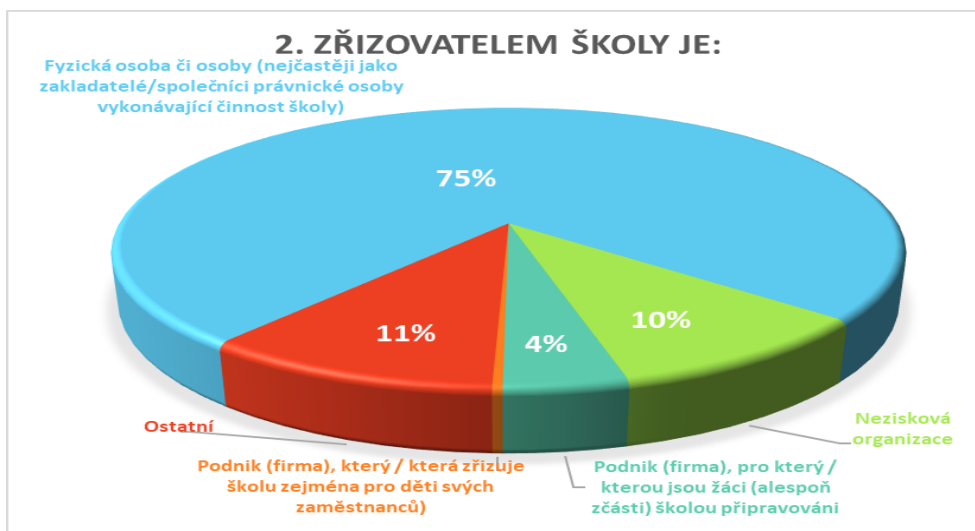
1. VOŠ: Jaký byl převažující důvod pro založení Vaší školy?

Z komentářů respondentů k této otázce vybíráme ty nejzajímavější:

- *Enormní kumulace osob s postižením v lokalitě.*
- *Firemní benefit.*
- *Jsme škola pro děti se zdravotním postižením, a to v kombinaci postižení. Existujeme 25. rokem a v té době taková škola ve městě neexistovala a děti byly umístěny ve vzdálených internátech.*
- *Možnost seberealizace, potřeba vrátit společnosti vše dobré, co jsem dostala, a obohatit ji.*
- *Obě mateřské školy byly převzaty (2002, 2007) od obcí, které je nechtěly provozovat.*
- *Poskytování ucelené rehabilitace (komplexní služby), propojení školských, sociálních, poradenských (SPC) a zdravotních služeb pro děti a žáky se zdravotním postižením.*
- *Převod „státní“ nefunkční školy do soukromé v roce 2010.*
- *Původním zřizovatelem byl SČMVD (Sdružení Českých a Moravských Výrobních Družstev), kolem roku 1991 nám na poradě dali zástupci Ministerstva hospodářství ultimátum, že se buď staneme soukromou školou, nebo nás vyškrtne ze sítě škol.*
- *V roce 1990 MŠMT svým rozhodnutím postavilo velké firmy před otázku, zda si školu nechat a provozovat ji jako soukromou nebo celé Střední odborné učiliště sklářské převést pod stát, jako státní školu. V našem případě se vedení firmy rozhodlo ponechat si odborné učiliště a vychovávat si žáky pro svoji potřebu. Měli jsme cca 450 učňů pro různé podniky v okrese Teplice. Situace se změnila a dnes nepřipravujeme žáky přímo pro nikoho. Pouze provozujeme praxi na závodech.*
- *Vlastní těžce zdravotně postižená dcera.*
- *Hledala jsem školu pro své děti.*
- *Využití nenaplněné kapacity nově postavené základní školy v obci.*
- *Vzdělávací nabídka ve veřejném sektoru SŠ umělecké vzdělávání v době založení školy nepokrývala.*
- *Vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků - potřeby profese, o které je zájem, dané legislativou*
- *Snaha zachovat v chodu fungující školu s mnohaletou tradicí, avšak nestagnovat, ale zlepšovat kvalitu v mnoha rovinách.*
- *Zavést odlišný směr do vzdělávání ZUŠ.*
- *Domníváme se, že české školství je kvalitní, ale bohužel přeplněnost tříd, administrativní zavalení pedagogů a nezvládnutá inkluze jsou hlavní body, které snižují jeho úroveň.*

2. Kdo je zřizovatelem školy?

„Zřizovatel“ školy nebo školského zařízení je pojem zakotvený ve školské legislativě. S postavením zřizovatele spojuje školská legislativa v případě veřejných škol a školských zařízení zásadní kompetence a pravomoci vůči samotné škole – kompetenci rozhodovat o jejím bytí a nebytí, kompetenci ustavovat jejího ředitele, schvalovat její rozpočet, hradit její provozní a investiční výdaje, pokud nejsou hrazeny z jiných zdrojů apod. Zřizovatel (stát, kraj nebo obec) je tak v případě veřejných škol na jedné straně tím silným subjektem v pozadí rozhodujícím o zásadních otázkách týkajících se školy jako instituce, na druhé straně také oporou - metodickou, finanční či materiální. Zvláště v případě té finanční opory je třeba uvést, že se stále jedná o finanční prostředky z veřejných rozpočtů, přestože jsou označovány jako tzv. „prostředky zřizovatele“. Tyto prostředky totiž stát, kraje i obce získávají z daní všech obyvatel, tedy i rodičů žáků v soukromých školách.

V odborné i laické veřejnosti pak **přetrvává názor, že i soukromé školy a školská zařízení disponují zřizovatelem v obdobném pojetí**, neboť často slyšíme názory typu: „Tak ať vám to zaplatí zřizovatel, na co ho máte?“.

Z tohoto důvodu považujeme vyhodnocení této otázky za stěžejní a podstatné z pohledu vyvrácení jednoho z mýtů kolem soukromého školství.

Jak je patrné z odpovědí na tuto otázku, naprosto převažujícím zřizovatelem v oblasti soukromého školství je **jedna či více fyzických osob** v postavení zakladatele či společníka právnické osoby vykonávající činnost dané školy. Jedná se tak o jednotlivce (pedagogy, rodiče, odborníky v dané oblasti), kteří se rozhodli „jít ve vzdělávání vlastní cestou a nabídnout alternativu ke stávajícím školám v okolí“. Tyto osoby v naprosté většině případů nedisponují žádným silným ekonomickým či materiálním zázemím, naopak často v prvních letech existence školy investují do činnosti školy značné vlastní finanční i „lidské“ prostředky. Ve většině případů tito zřizovatelé v činnosti školy také aktivně působí (ať již pouze jako statutární orgány, jako ředitelé školy, jako aktivní pedagogové, často jako vše dohromady).

Přenášet na tyto osoby legislativně tíhu určitého druhu výdajů na činnost školy (nehrazených ze státního rozpočtu) není systémově možné. Z tohoto důvodu je také většina soukromých škol a školských zařízení (viz dále otázka č. 5) nucena poskytovat své vzdělávací služby za úplaty (školné) – nikoliv však jako zdroj nějakého nepřiměřeného obohacení, ale jako zdroj úhrady rozdílu mezi skutečnými náklady na činnost dané školy a finančními prostředky získanými ze státního rozpočtu ve formě dotace podle zákona č. 306/1999 Sb., popřípadě dalšími zdroji příjmů (viz dále otázka č. 6).

Stejně tak v případech, kdy legislativa na školy naloží nové druhy povinností či změn (GDPR, veřejné zakázky, správní řízení), nemají soukromé školy za zády žádný metodický a podpůrný orgán, který je povinen jim se zajištěním těchto povinností pomoci. Některé správní orgány v oblasti školství (zejména krajské úřady) zpřístupňují své metodické služby i soukromým školám ve svém správním obvodu (semináře, porady, metodiky), v žádném případě to však není standardní a plošné.

Druhým nejčastějším zřizovatelem v oblasti soukromého školství jsou neziskové organizace – zřizovatelem školy je tak právnická osoba, která však není zřízena za účelem dosahování zisku, ale naopak za účelem výkonu činností neziskového charakteru (nejčastěji obecně prospěšné společnosti či zapsané spolky, v poslední době také jako charitativní organizace nesplňující podmínky pro postavení církevního zřizovatele podle zákona o církvích – zřizovatelem není církev či její orgán samotný, ale pouze „účelové zařízení“ církve).

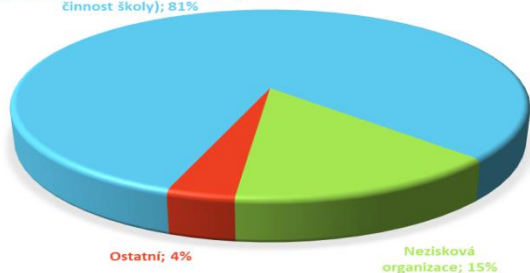
V kategorii „**ostatní**“ se skrývají zejména kombinace zřizovatelů – právnická osoba a fyzická osoba zároveň, popřípadě právnická osoba (firma), která však s činností školy samotnou nemá nic společného (žáci pro tuto firmu nejsou ani zčásti připravováni).

Konečně považujeme za nutné zmínit zřizovatele v podobě **podniku či firmy, pro které jsou žáci alespoň zčásti připravováni**. Jedná se o zřizovatele relevantního pro oblast středního a vyššího odborného vzdělávání a model často zmiňovaný v souvislosti s tzv. duálním vzděláváním (ve svých různých podobách). Přestože jsou členy Sdružení školy zřizované např. ŠKODA AUTO a.s., Třineckými železárnami a.s., Vítkovice a.s., TOS VARNSDORF a.s. apod., je z výsledků patrné, že v současné době je tento model modelem **nepříliš častým**. Ve většině případů musí střední odborné školy samy aktivně oslovovat potenciální zaměstnavatele, vést s nimi jednání o možnosti jejich zapojení do činnosti školy (ve formě konání praktického vyučování na jejich pracovištích, exkurzí, společných akcí, navazování budoucích pracovněprávních vztahů s žáky apod.).

*Poznámka: V případě této otázky **není rozložení respondentů podle druhu školy příliš určující**. V případě všech druhů školy výrazným způsobem převažuje zřizovatel ve formě jedné či více fyzických osob vystupujících v roli zakladatele či společníka právnické osoby vykonávající činnost školy. Jedinou oblastí, kde tomu tak není, je **speciální školství**, kde je mírně převažujícím zřizovatelem nezisková organizace (většinou působící v oblasti sociálních služeb).*

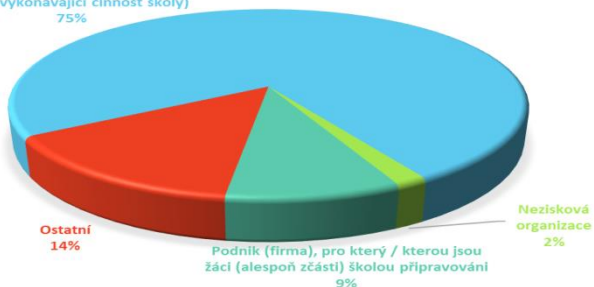
2. GYMNÁZIA: ZŘIZOVATELEM ŠKOLY JE:

Fyzická osoba či osoby (nejčastěji jako zakladatelé/společníci právnické osoby vykonávající činnost školy); 81%

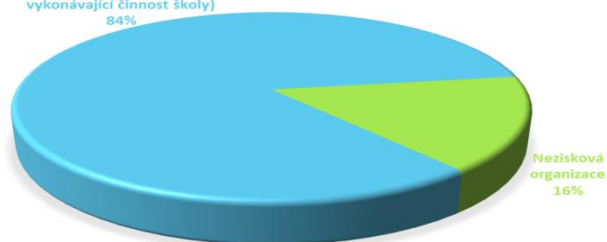
2. SOU, SOŠ: ZŘIZOVATELEM ŠKOLY JE:

Fyzická osoba či osoby (nejčastěji jako zakladatelé/společníci právnické osoby vykonávající činnost školy) 75%

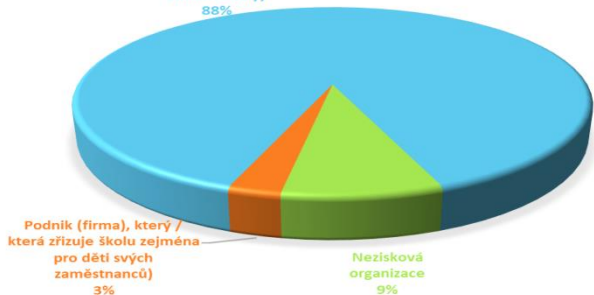
2. ZŠ: ZŘIZOVATELEM ŠKOLY JE:

Fyzická osoba či osoby (nejčastěji jako zakladatelé/společníci právnické osoby vykonávající činnost školy) 84%

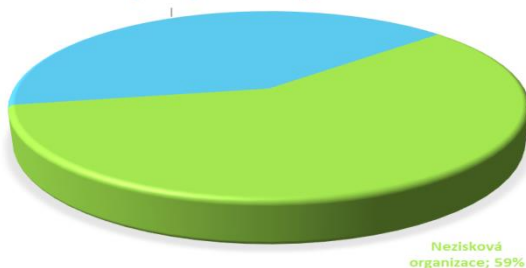
2. MŠ: ZŘIZOVATELEM ŠKOLY JE:

Fyzická osoba či osoby (nejčastěji jako zakladatelé/společníci právnické osoby vykonávající činnost školy) 88%

2. SPECIÁLNÍ: ZŘIZOVATELEM ŠKOLY JE:

Fyzická osoba či osoby (nejčastěji jako zakladatelé/společníci právnické osoby vykonávající činnost školy); 41%

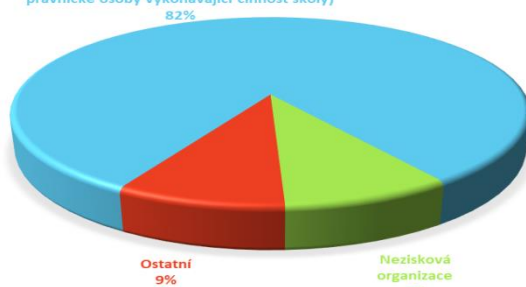
2. ZUŠ: ZŘIZOVATELEM ŠKOLY JE:

Fyzická osoba či osoby (nejčastěji jako zakladatelé/společníci právnické osoby vykonávající činnost školy) 79%

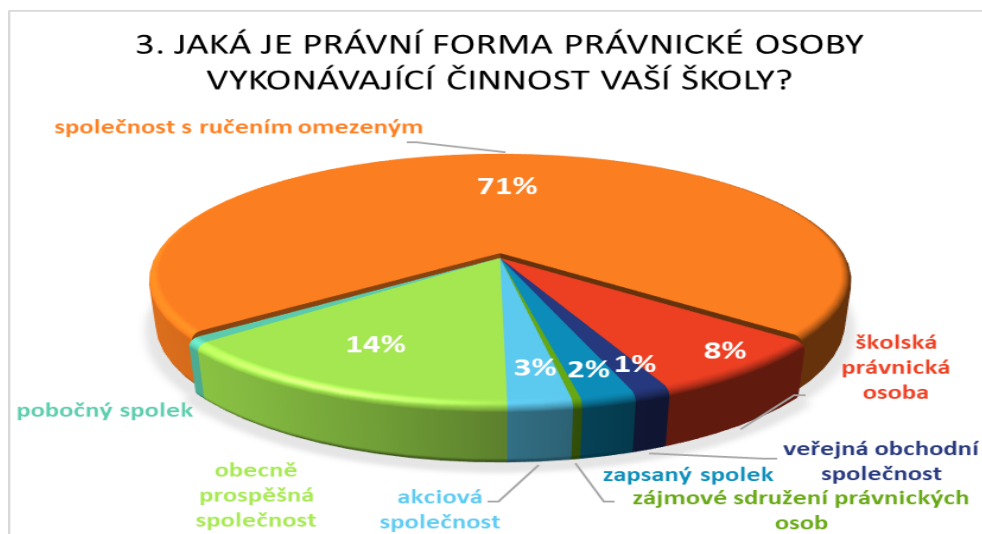

2. VOŠ: ZŘIZOVATELEM ŠKOLY JE:

Fyzická osoba či osoby (nejčastěji jako zakladatelé/společníci právnické osoby vykonávající činnost školy) 82%

3. Právní forma právnické osoby vykonávající činnost školy

V souladu s § 8 odst. 6 školského zákona **mohou soukromí zřizovatelé při zřízení školy využít právní formu školské právnické osoby podle školského zákona nebo kteroukoliv jinou právní formu podle jiných právních předpisů, jejímž předmětem činnosti je poskytování vzdělávání nebo školských služeb podle školského zákona, a to i v případě, že převažujícím předmětem činnosti takové právnické osoby je podnikání.**

Složení soukromého školství z hlediska využití právní formy právnických osob je tak v současné době vcelku pestré. Nalezneme zde:

- společnosti s ručením omezeným,
- obecně prospěšné společnosti,
- školské právnické osoby,
- akciové společnosti,
- zapsané spolky,
- veřejné obchodní společnosti,
- pobočné spolky,
- zapsané ústavy.

Z historických a ryze pragmatických důvodů je převažující právní formou užívanou členy Sdružení **společnost s ručením omezeným**. Uvedené je dáno tím, že převážná část členů Sdružení (připomínáme, že těžiště členské základny stále spočívá v oblasti středního vzdělávání) vznikla na počátku devadesátých let minulého století, kdy byla nabídka vhodných právních forem zcela zásadním způsobem limitována (zákon o obecně prospěšných společnostech byl přijat až v roce 1995). Založení, vznik i následné řízení společnosti s ručením omezeným je ze všech tzv. obchodních korporací nejjednodušší a proto bylo na počátku 90. let minulého století prakticky jediným možným řešením. Tato právní forma je využívána u nově zřizovaných soukromých škol i dnes (zejména těch, které vykonávají také jiné činnosti, k nimž je nezbytné živnostenské oprávnění), nikoliv však již v převažující míře.

Školy zřízené ve druhé polovině 90. let minulého století a na počátku tohoto století již ve větší míře zvolily **právní formu obecně prospěšné společnosti** a v posledních letech se výrazně zvyšuje počet škol zřízených **v právní formě školské právnické osoby** ušité na míru oblasti školství přímo ve školském zákoně. Další právní formy jsou zatím zastoupeny spíše jednotlivě (lze však předpokládat, že například zapsaných ústavů začne přibývat v rámci dříve či později nezbytné transformaci obecně prospěšných společností).

Ze skutečnosti, že převažující právní formou v oblasti soukromého školství je společnost s ručením omezeným jako jeden ze druhů tzv. obchodních korporací, plyne **další z mýtů týkajících se této oblasti, a to ten, že soukromé školy jsou klasické podnikatelské subjekty, jejichž hlavním účelem existence je dosahování zisku.**

Ustanovení § 56 již zrušeného obchodního zákoníku vždy počítalo s tím, že „*obchodní společnost je právnickou osobou založenou za účelem podnikání..... Společnost s ručením omezeným a akciová společnost mohou být založeny i za jiným účelem, pokud to zvláštní právní předpis nezakazuje.*“ V současném občanském zákoníku a zákoně o obchodních korporacích pak účel společnosti s ručením omezeným vůbec není definován a omezen, a **může jím tak být jak podnikání, tak jiný účel a předmět činnosti.**

Dále je pak nezbytné připomenout § 2 odst. 3 školského zákona, podle kterého je **vzdělávání poskytované podle školského zákona veřejnou službou**, to bez ohledu na to, škola jakého typu zřizovatele danou službu poskytuje. Z tohoto důvodu také provozování školy podle školského zákona nepodléhá živnostenskému zákonu (k této činnosti není třeba živnostenské oprávnění), neboť oprávnění k výkonu činnosti školy vzniká zápisem do rejstříku škol a školských zařízení, a to v rozsahu tohoto zápisu.

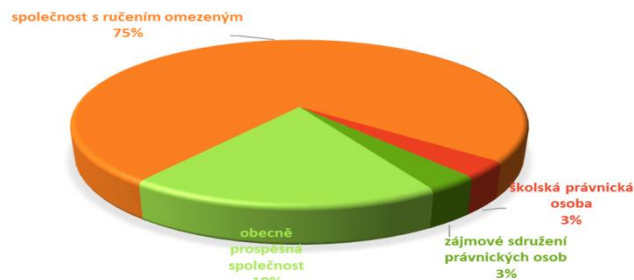
Konečně v souladu s § 5 odst. 3 zákona č. 306/1999 Sb., platí, že jednou z podmínek pro přiznání tzv. zvýšení dotace (na 100% normativu stanoveného MŠMT v případě mateřských škol, základních škol, základních uměleckých škol a speciálních škol a na 90% normativu stanoveného MŠMT v případě středních škol a vyšších odborných škol) je fakt, že škola je zřízena v právní formě obecně prospěšné společnosti nebo školské právnické osoby (jako právních forem ze zákona neziskových) nebo **v případě jiné právní formy se smluvně (ve smlouvě s krajským úřadem) zaváže k vynaložení celého svého zisku za příslušný kalendářní rok na vzdělávání a školské služby, popřípadě u speciálních škol i na rehabilitaci, a splnění této podmínky každoročně dokládá zprávou auditora.**

To znamená, že i soukromé školy zřízené v právních formách obchodních korporací se v zásadě bez výjimky **dobrovolně zavazují ke své neziskovosti**, a to nejenom v rámci samotné činnosti školy, ale také v rámci případných jiných činností vykonávaných danou právnickou osobou (veškerý případný zisk z těchto jiných činností musí být vynaložen na činnost školy). **Každoročně pak neziskovost jejich hospodaření prochází posouzením auditora zapsaného v Komoře auditorů České republiky.**

Lze tak konstatovat, že soukromé školy zřízené v právní formě některé z obchodních korporací jsou tak podnikatelskými subjekty pouze podle svého označení, nikoliv fakticky. To sebou přináší i další různé komplikace (vyšší spoluúčast v investičních projektech spolufinancovaných Evropskou unií, zahrnutí mezi subjekty, na něž při splnění stanovených podmínek dopadá EET apod.).

Rozdělení respondentů u této otázky podle druhu školy demonstruje, jak zejména mladší subjekty (základní školy a mateřské školy) častěji využívají neziskové právní formy, které na počátku 90. let minulého století nebyly v našem právním řádu k dispozici. Převažující právní formu obecně prospěšné společnosti pak nalezneme ve speciálním školství (i v návaznosti na propojení se sociálními, popřípadě i zdravotními službami).

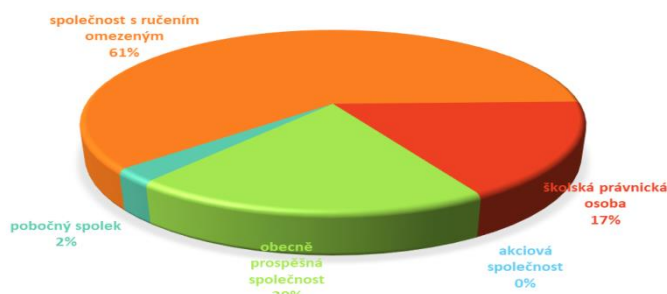
3. GYMNÁZIA: JAKÁ JE PRÁVNÍ FORMA PRÁVNICKÉ OSOBY VYKONÁVAJÍCÍ ČINNOST VAŠÍ ŠKOLY?

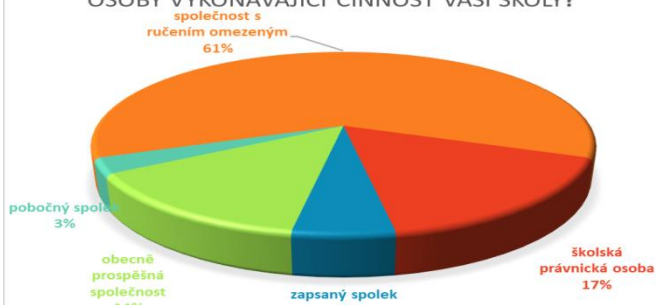
3. SOU, SOŠ: JAKÁ JE PRÁVNÍ FORMA PRÁVNICKÉ OSOBY VYKONÁVAJÍCÍ ČINNOST VAŠÍ ŠKOLY?

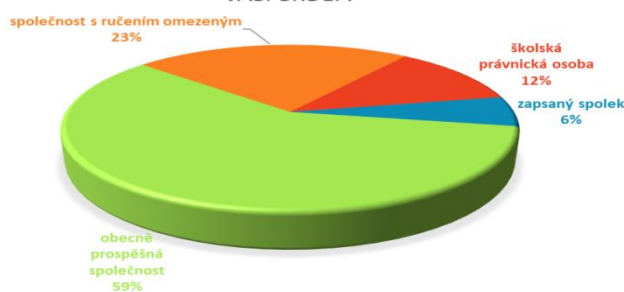
3. ZŠ: JAKÁ JE PRÁVNÍ FORMA PRÁVNICKÉ OSOBY VYKONÁVAJÍCÍ ČINNOST VAŠÍ ŠKOLY?

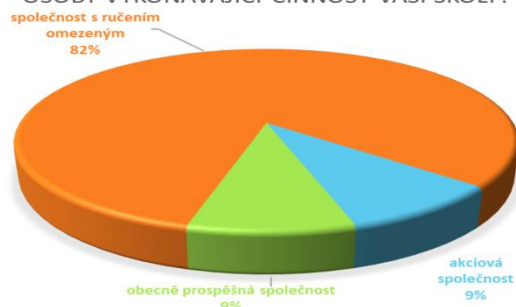
3. MŠ: JAKÁ JE PRÁVNÍ FORMA PRÁVNICKÉ OSOBY VYKONÁVAJÍCÍ ČINNOST VAŠÍ ŠKOLY?

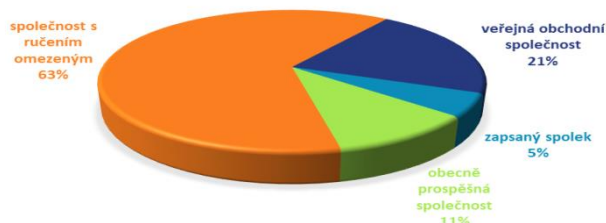
3. SPECIÁLNÍ: JAKÁ JE PRÁVNÍ FORMA PRÁVNICKÉ OSOBY VYKONÁVAJÍCÍ ČINNOST VAŠÍ ŠKOLY?

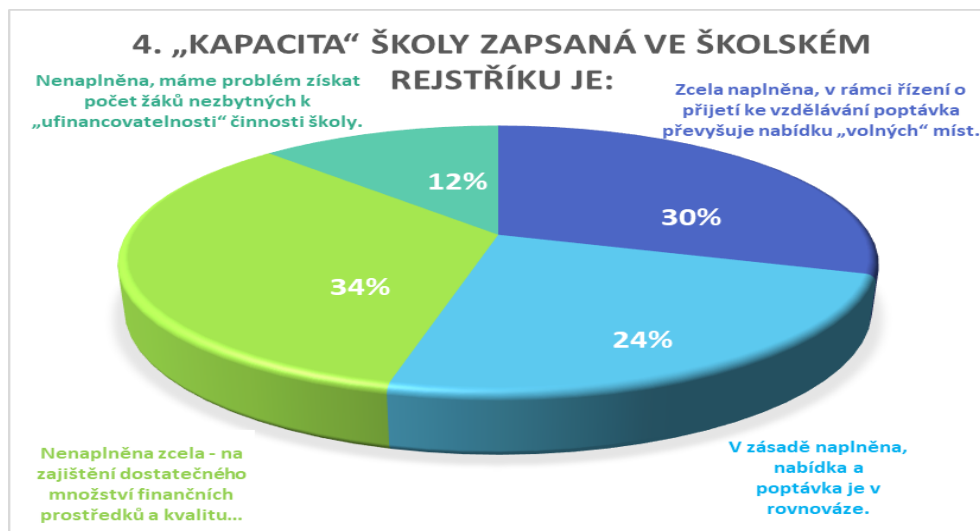
3. VOŠ: JAKÁ JE PRÁVNÍ FORMA PRÁVNICKÉ OSOBY VYKONÁVAJÍCÍ ČINNOST VAŠÍ ŠKOLY?

3. ZUŠ: JAKÁ JE PRÁVNÍ FORMA PRÁVNICKÉ OSOBY VYKONÁVAJÍCÍ ČINNOST VAŠÍ ŠKOLY?

4. Naplněnost kapacity školy zapsané ve školském rejstříku

Důležitým indikátorem současné situace (a problémů, a to nejenom v oblasti soukromého školství) je **naplněnost kapacit** jednotlivých škol (tedy nejvyššího povoleného počtu dětí, žáků a studentů zapsaného v rejstříku škol a školských zařízení). Uvedené vypovídá zejména o zájmu účastníků vzdělávání o vzdělávací služby poskytované těmito školami, ale je také odrazem demografické situace v jednotlivých segmentech naší vzdělávací soustavy či reakcí na nenaplněná očekávání rodičovské veřejnosti ve veřejném školství.

U této otázky je také velice signifikantní rozdělení odpovědí respondentů **podle druhu školy**.

Z celkových odpovědí na tuto otázku je zřejmé, že kapacita více než poloviny členských škol je zcela naplněna, přičemž 30% členských škol čelí převisu poptávky po svých vzdělávacích službách nad kapacitními možnostmi škol (uvedené se týká zejména oblasti předškolního vzdělávání, speciálního školství, základního vzdělávání a základního uměleckého vzdělávání).

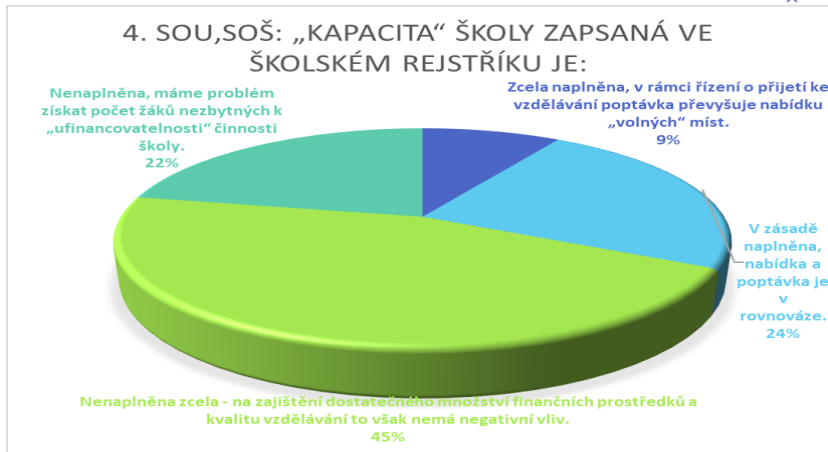
34% respondentů pak uvádí, že kapacita školy sice není naplněna zcela, tento fakt však nemá vliv na zajištění dostatečného množství finančních prostředků a kvalitu vzdělávání (jak bude zřejmé dále, u řady škol je toto částečné nenaplnění kapacity dokonce záměrné). Naopak pouze 12% členských škol uvádí problém s naplněností svých kapacit mající vliv na dostatečné finanční zajištění kvalitních vzdělávacích služeb (s ohledem na normativní způsob financování činnosti soukromých škol ze státního rozpočtu).

Mezi respondenty z řad gymnázií jsou jak gymnázia 4-letá, tak gymnázia tzv. víceletá. Je patrné, že žádné z gymnázií neuvádí problém s naplněností svých kapacit, řada gymnázií, jejichž kapacita není zcela naplněna (aniž by to však mělo vliv na dostatečné množství finančních prostředků na zajištění činnosti školy), pak v komentáři ke své odpovědi uvedlo, že nenaplnění rejstříkové kapacity je záměrné, neboť kapacita byla do rejstříku

zapsána již na začátku devadesátých let minulého století a v mezidobí se změnila strategie školy (příklon k menšímu kolektivu žáků), vybudování specializovaných učeben apod.

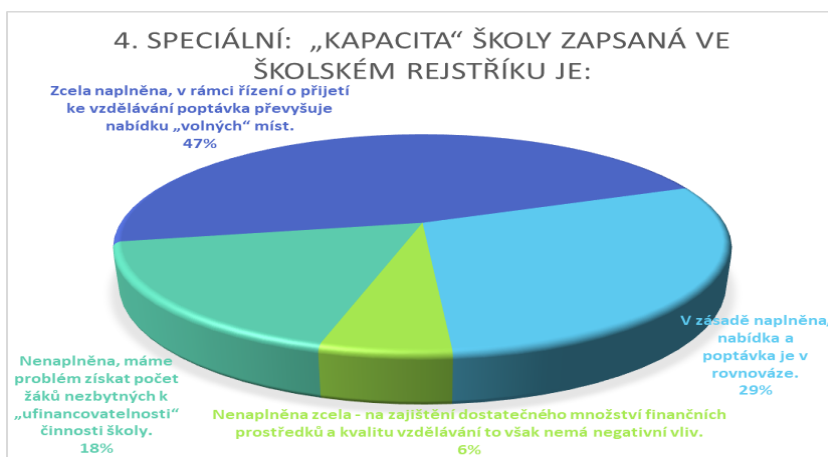
Nejproblematictější z pohledu naplnění rejstříkových kapacit je situace **ve středním odborném školství**. Uvedené je dáno jak demografickou situací (silnější populační ročníky začínají odcházet z 9. ročníků základních škol v těchto letech), tak značnými kapacitními rezervami ve veřejném středním školství. K uvedenému se dále přidává stále panující nezáměr rodičovské veřejnosti o nematuritní, „učební“ řemeslné obory (ve kterých jsou kapacitní rezervy a problém s ufinancovatelností velice malých tříd největší). Snaha soukromých středních odborných škol přitáhnout do těchto oborů vzdělávání žáky se pak odráží také v odpovědích a komentářích k otázce č. 5 (výše úplaty za poskytované vzdělávání).

U základních škol je výše odpovědí „nenaplněna zcela, na dostatečné množství finančních prostředků a kvalitu vzdělávání to však nemá negativní vliv“ zkreslující ze dvou důvodů: jednak mezi členskými základními školami je řada nových subjektů, které nabírají žáky postupně po jednotlivých ročnících, jednak řada základních škol uvádí záměrné nenaplnění celé kapacity (z obdobných důvodů jako gymnázia).

Naopak, soukromé základní školy se v poslední době v souvislosti se zvyšujícím se zájmem o své vzdělávací služby potýkají s praktickým problémem, jak právně obhajitelným způsobem (z pohledu transparentnosti a rovnosti) nastavit svá kritéria pro přijetí, a zároveň naplnit své strategické a koncepční záměry (spočívající často v zachování menších třídních kolektivů, inkluzivním principu vzdělávání apod.).

V oblasti speciálního školství jsou v současné době patrné **dva trendy**. Speciální školy vzdělávající žáky se závažnými zdravotními hendikepy (středně těžkým a těžkým mentálním postižením, souběžným postižením více vadami a autismem) jsou zcela naplněny a naopak často musí zájemce o své vzdělávací služby odmítat. Na druhou stranu část speciálních škol (18%) avizuje nenaplněné kapacity v rozsahu již ohrožujícím existenci školy – zde se jedná o speciální školy zaměřené na žáky s „méně závažnými“ druhy hendikepu, u nichž se v souvislosti s „inkluzivní“ novelou školského zákona zvýšil tlak na jejich plošné přeřazení do běžného vzdělávacího proudu (vady řeči, zdravotní znevýhodnění apod.) a bývalá „odborná učiliště“ realizující obory vzdělání kategorie E (kde čím dál častěji rodiče tendují k tomu, aby jejich hendikepované dítě studovalo minimálně obor vzdělání kategorie H – směřující k získání středního vzdělání s výučním listem).

4.MŠ: „KAPACITA“ ŠKOLY ZAPSANÁ VE ŠKOLSKÉM REJSTŘÍKU JE:

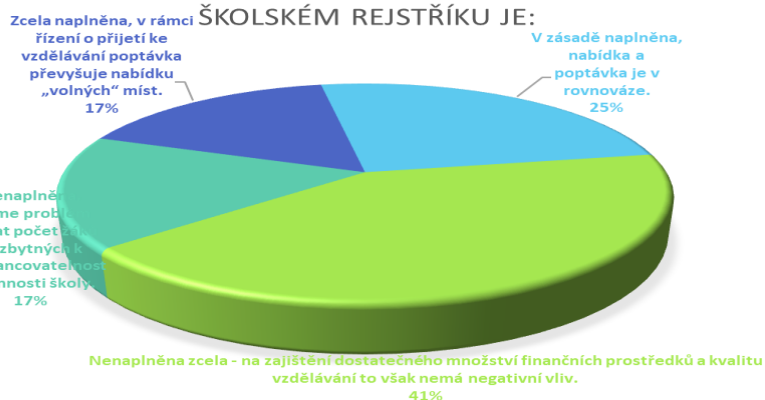
Zájem o vzdělávací služby soukromých **materšských škol** je značný (obdobně jako v základním školství s tím rozdílem, že nové subjekty mohou naplňovat jednodušeji své kapacity ihned, nikoliv postupně po jednotlivých ročnících). Na druhou stranu se již i v této oblasti začínají objevovat projevy demografického útlumu v některých lokalitách.

Obdobně kapacity soukromých **základních uměleckých škol** jsou **v zásadě zcela naplněny** a u poloviny z nich převyšuje zájem o jejich vzdělávací služby povolené kapacity. Je to obecně dáno jednak značným zájmem rodičů o organizované, smysluplné trávení volného času dětí (jako jednoho z nástrojů prevence sociálně-patologických jevů), jednak skutečností, že i veřejné základní umělecké školy poskytují vzdělávání za úplatu, a to často za úplatu shodnou či vyšší než soukromé základní umělecké školy (blíže viz odpovědi na otázku č. 5).

4. ZUŠ: „KAPACITA“ ŠKOLY ZAPSANÁ VE ŠKOLSKÉM REJSTŘÍKU JE:

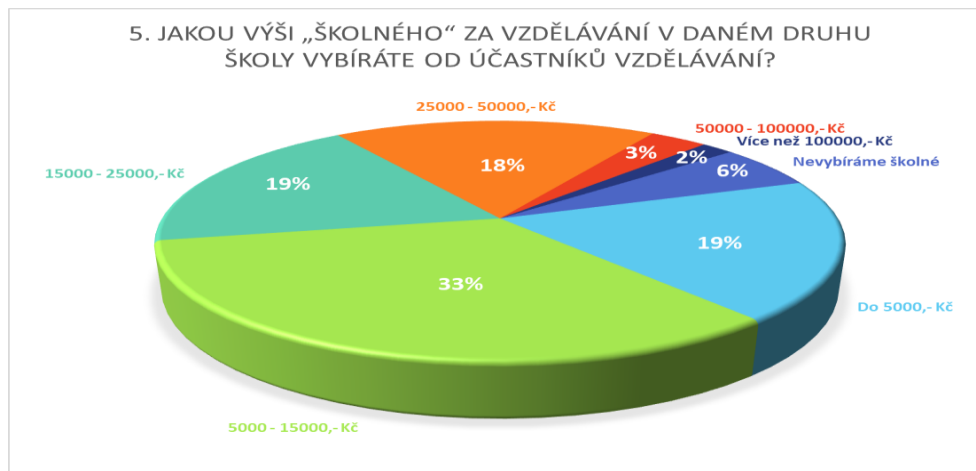
4. VOŠ: „KAPACITA“ ŠKOLY ZAPSANÁ VE ŠKOLSKÉM REJSTŘÍKU JE:

V oblasti **vyššího odborného vzdělávání** se v současné době pochopitelně promítá dopad slabých populačních ročníků opouštějících střední vzdělávání vedoucí k získání maturitní zkoušky. Za pozitivní tak lze považovat fakt, že pouze 17% soukromých vyšších odborných škol avizovalo nenaplněné kapacity ohrožující samotnou existenci školy. Zde se tak promítá vysoká specializace soukromých vyšších odborných škol, důraz na sepětí se

zaměstnavatelskou praxí a také fakt, že i veřejné vyšší odborné školy poskytují vzdělávání za úplatu.

5. Výše úplaty za poskytované vzdělávání a školské služby (tzv. školné)

Odpovědi na tuto otázku považujeme za velice důležité, a to opět z důvodu reakce na jeden z **dalších mýtů týkajících se oblasti soukromého školství jako celku – a sice že vzdělávání v soukromé škole je pouze pro „bohaté“, tedy že vzdělávání v soukromé škole je vždy selektivní z pohledu ekonomického statusu dané rodiny.**

Jsme si vědomi, že existují soukromé (pejorativně řečeno) „business“ školy, které se výší vybíraného školného zcela vymykají. Jedná se však o zcela marginální část soukromého školství.

Jak bude patrné z dalšího textu a z komentářů respondentů, naprostá většina soukromých škol vybírající školné, stanoví jeho výši jako nezbytný rozdíl mezi skutečnými výdaji na činnost školy (mzdovými, provozními a investičními) a výší dotace ze státního rozpočtu obdržené v režimu zákona č. 306/1999 Sb. ve spojení s finančními prostředky získanými z jiných zdrojů (projekty spolufinancované EU, příjmy z jiné činnosti, dary, popřípadě prostředky od zřizovatele). V některých případech pak v rámci zajištění „konkurenceschopnosti“ školy či přilákání zájemců k nedostatkovým či ohroženým profesím škola dotuje některé obory vzdělání ze školného z jiných oborů (viz dále).

Zdůrazňujeme, že výše „školného“ uvedená ve výšečových grafech je formulována jako celková částka za celý školní rok (nikoliv za měsíc)!

Z celkových výsledků je patrné, že 6% členských škol nevybírá školné vůbec (zejména speciální školy a střední odborné školy realizující „učební“ obory), u 19% škol roční školné nepřesahuje 5000,-Kč a u dalších 33% se pak v celkovém ročním součtu pohybuje v rozmezí mezi 5000,- až 15000,- Kč! **Za současné ekonomické situace České republiky tak u těchto škol (58% celkového počtu) v žádném případě nelze hovořit o jakékoliv ekonomické selekci, maximálně lze ze sociologického pohledu na věc pohlížet optikou případné selekce hodnotové (z pohledu žebříčku hodnot rodiny a odpovídající prioritizace jejích finančních výdajů).**

I u této otázky bude následně důležité rozdělení respondentů **podle druhu školy**.

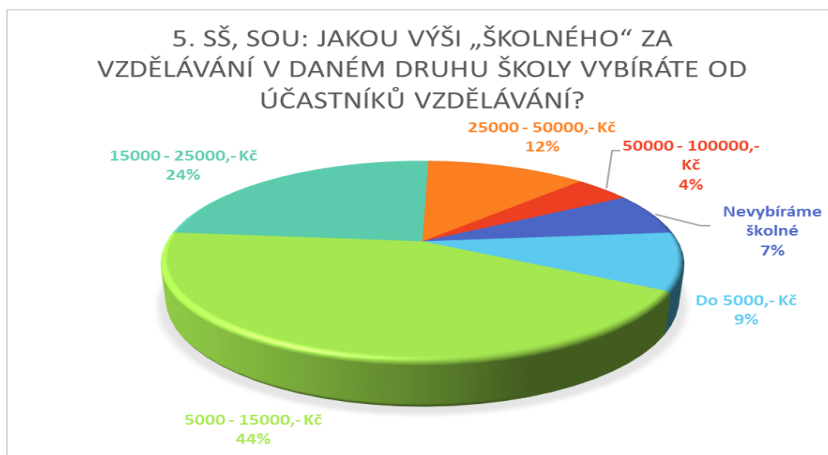
U **gymnází** se v této věci projevuje fakt, že jsou z podstaty věci školami výběrovými, o jejichž služby (bez ohledu na zřizovatele školy) je mezi rodičovskou veřejností značný zájem (někdy jej lze považovat až za přemrštěný, nereflektující skutečné potřeby a možnosti daného dítěte). Přesto se 47% soukromých gymnázií pohybuje ve výši školného v pásmech do 25 000,- Kč ročně (z toho 19 % do 15 000,- Kč a 3% dokonce do 5 000,- Kč). Jedná se zejména o mimopražská

gymnázia, kde výše školného reflektuje sociální situaci v daném regionu a zároveň nižší výši některých výdajů (nájemné apod.).

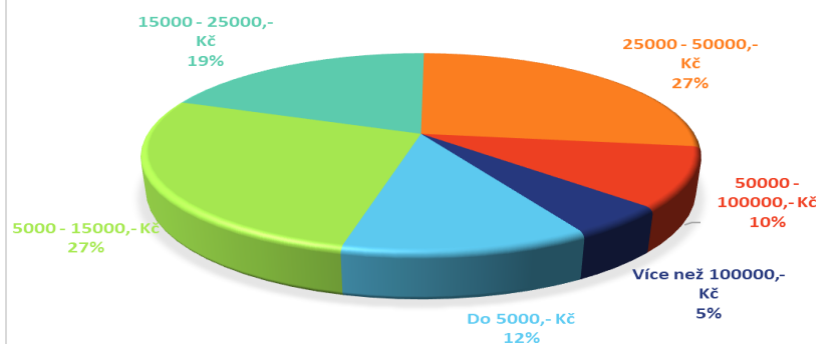
Největší část soukromých gymnázií se pak pohybuje v pásmu od 25 000,- Kč do 50 000,- Kč ročního školného.

Tento segment je pak společně se základními školami a mateřskými školami tím jediným, kde se v marginální podobě objevují i školy, jejichž školné přesahuje 100 000,- Kč – jedná se prakticky výlučně o školy mezinárodní (bilingvní) či takové, v nichž část vzdělávání probíhá v cizím jazyce.

V oblasti **středního odborného vzdělávání je situace výrazně odlišná**. 7% středních odborných škol nevybírání školné vůbec (zejména se jedná o učební obory), 9% středních odborných škol vybírá školné symbolické mající spíše motivační charakter (do 5 000,- Kč ročně), největší část škol pak stanoví školné v rozpětí od 5 000 do 15 000,- Kč ročně. Školné se pak výrazně liší v závislosti na charakteru oboru vzdělání (jeho atraktivitě, finanční náročnosti, potřebnosti na trhu práce v dané lokalitě), formy vzdělávání (vyšší školné bývá stanoveno pro dospělé žáky v dálkové, distanční či večerní formě vzdělávání). Naprostá většina středních odborných škol pak pracuje se systémy prospěchových stipendií, umožňuje aktivním žákům získávat odměny za svou produktivní činnost realizovanou v rámci praktického vyučování apod. Vyšší školné (25 000 – 50 000,- Kč) se pak objevuje zejména ve školách vysoce specializovaných, nejčastěji „uměleckých“, ve kterých je součástí přijímací zkoušky talentová zkouška.

5. ZŠ: JAKOU VÝŠÍ „ŠKOLNÉHO“ ZA VZDĚLÁVÁNÍ V DANÉM DRUHU ŠKOLY VYBÍRÁTE OD ÚČASTNÍKŮ VZDĚLÁVÁNÍ?

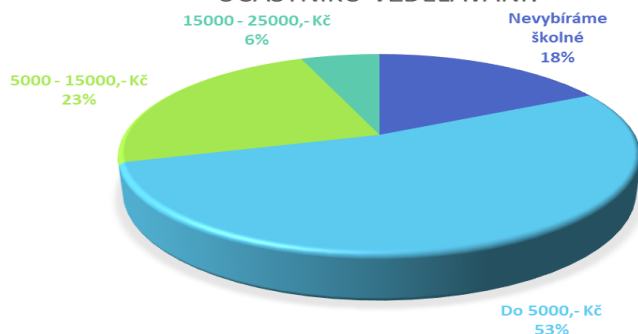
Nejpestřejší je situace z pohledu výše školného v oblasti „běžného“ základního vzdělávání. Zde nenalezneme soukromé základní školy, které vůbec školné nevybírají, na druhou stranu 12% základních škol stanoví výši školného do 5 000,- Kč ročně (s tím, že v řadě případů toto školné zahrnuje i služby, které jsou ve veřejných základních školách poskytovány také za úplatu – zejména služby školní družiny a školního klubu či další zájmové aktivity). Dále jsou pak vcelku rovnoměrně

zastoupena i další pásma výše školného. Prakticky všechny soukromé základní školy mají jeden společný aspekt projevující se na potřebě vybírat školné a jeho výši – a to je **výrazně nižší počet žáků ve třídě**, než je běžné ve veřejném školství. V naprosté většině soukromých základních škol se počet žáků ve třídě pohybuje kolem 16, maximálně pak 20 žáků ve třídě.

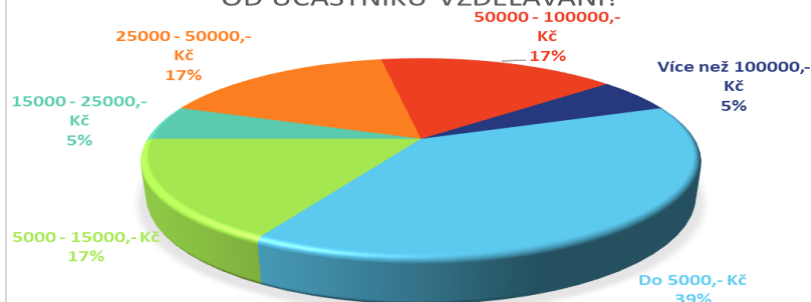
Zcela jiná je pak situace v soukromých **speciálních školách**. 18% speciálních škol nevybírá žádné školné, převážná většina (53%) pak školné do 5 000,- Kč ročně. V případě speciálních škol pak školné, pokud je stanoveno, pokrývá výdaje, které jsou i ve veřejných školách poskytovány za úplatu (nejčastěji služby školní družiny a školního klubu) nebo výdaje na služby, které ve veřejných školách často poskytovány vůbec nejsou (doprava z a do bydliště dítěte, některé finančně náročné terapie – hippoterapie, canisterapie, fyzioterapie apod.).

Většina speciálních škol pak také uplatňuje systém sociálních slev na školném.

5. SPECIÁLNÍ: JAKOU VÝŠÍ „ŠKOLNÉHO“ ZA VZDĚLÁVÁNÍ V DANÉM DRUHU ŠKOLY VYBÍRÁTE OD ÚČASTNÍKŮ VZDĚLÁVÁNÍ?

5. MŠ: JAKOU VÝŠÍ „ŠKOLNÉHO“ ZA VZDĚLÁVÁNÍ V DANÉM DRUHU ŠKOLY VYBÍRÁTE OD ÚČASTNÍKŮ VZDĚLÁVÁNÍ?

U soukromých **materšských škol** opět nenalezneme takové, které školné vůbec nevybírají (podotýkáme však, že předškolní vzdělávání je oblast, ve které je **školné vybíráno i ve veřejných mateřských školách** – s výjimkou dětí podléhajících povinnému předškolnímu vzdělávání). Největší část mateřských škol (39%) pak vybírá školné do 5000,- ročně, což je často méně, než činí školné ve veřejné mateřské škole (kde se **měsíční** výše úplaty nejčastěji pohybuje v rozmezí od 500,- do 1200,- Kč

v závislosti na provozních výdajích dané školy). Na druhou stranu, jak již bylo řečeno výše, v oblasti soukromých mateřských škol nalezneme i takové subjekty, jejichž výše školného se pohybuje v rozmezí 50 000 – 10 000,- Kč ročně, popřípadě i více než 100 000,- Kč). Jedná se o mateřské školy bilingvní, zaměřující se na péči o děti mladší 3 let věku (vycházející vstříc potřebám zaměstnaných rodičů) apod.

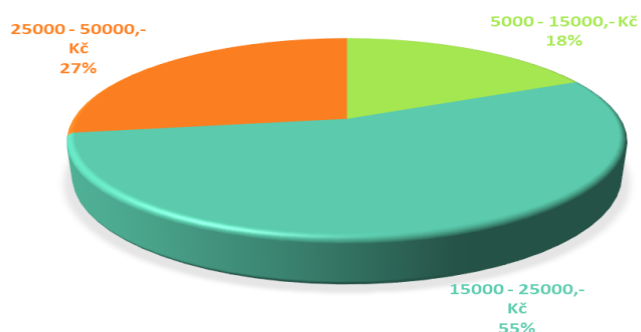
Nejjednodušší je situace v oblasti soukromých **základních uměleckých škol**. Malá část z nich školné vůbec nevybírání, zbytek jednotně do 5 000,- Kč ročně. Opět zdůrazňujeme, že segment základního uměleckého vzdělávání je zpoplatněn i ve veřejném školství, a že školné v soukromém sektoru je často nižší, maximálně shodné, s úplatou za poskytované vzdělávání v krajských či obecních základních uměleckých školách. Zde soukromé základní umělecké školy

zohledňují nejen sociální situaci daného regionu, ale také fakt, že základní umělecké školství je součástí systému prevence vzniku sociálně–patologických jevů, a že tak musí být pro své adresáty i finančně přístupné.

5. ZUŠ: JAKOU VÝŠÍ „ŠKOLNÉHO“ ZA VZDĚLÁVÁNÍ V DANÉM DRUHU ŠKOLY VYBÍRÁTE OD ÚČASTNÍKŮ VZDĚLÁVÁNÍ?

5. VOŠ: JAKOU VÝŠÍ „ŠKOLNÉHO“ ZA VZDĚLÁVÁNÍ V DANÉM DRUHU ŠKOLY VYBÍRÁTE OD ÚČASTNÍKŮ VZDĚLÁVÁNÍ?

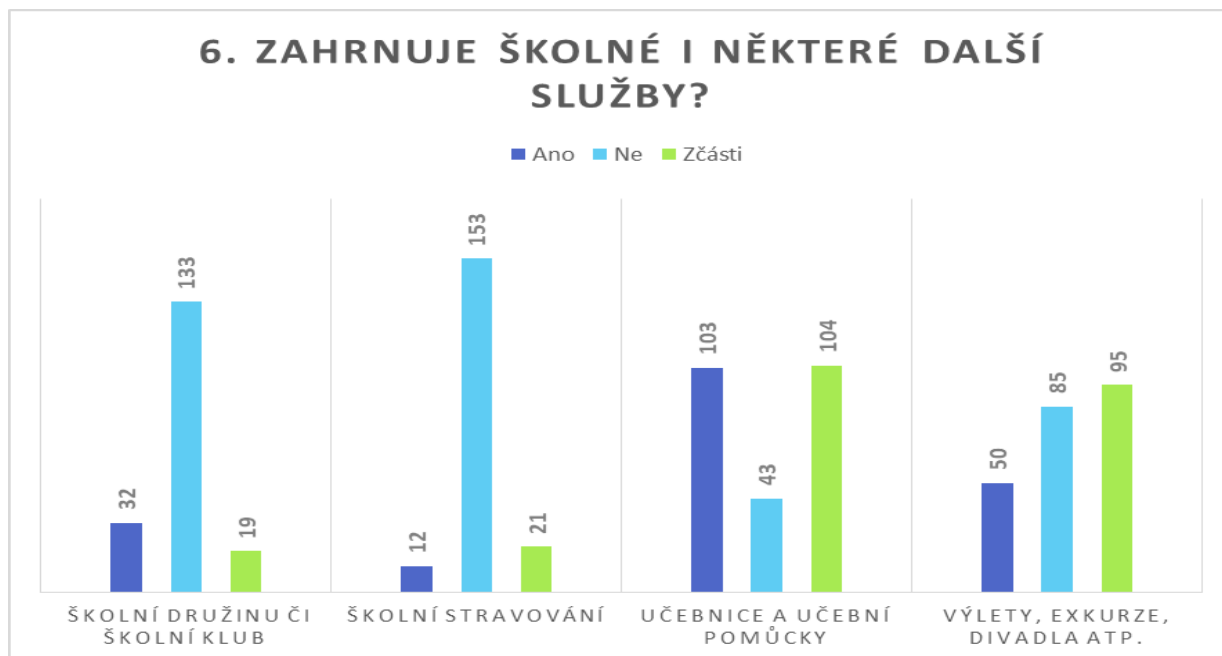

Největší část segmentu soukromého **vyššího odborného školství** se pohybuje v pásmu školného ve výši 15 000 – 25 000,- Kč ročně. Opět připomínáme, že školné (byť v nižší výši) vybírají i vyšší odborné školy veřejné. Vyšší školné (v pásmu od 25 000 – 50 000,- Kč) se objevuje zejména u uměleckých oborů vyšších odborných škol.

Z komentářů respondentů k této otázce vybíráme ty nejzajímavější:

- Školné je nastaveno tak, aby byla škola "otevřena" širokému spektru lidí.
- Poskytujeme výrazné sourozenecké slevy.
- Dotace podle zákona č. 306/1999 Sb. v žádném případě pro financování provozu soukromé školy nepostačuje (nestačí ani na úhradu mzdových prostředků), proto musí škola vybírat školné, aby zajistila provoz školy a nákup investičního majetku.
- Jeden ze vzdělávacích oborů (tradiční umělecké řemeslo) je poskytován bezplatně.
- Na 3 oborech vzdělání - žádné školné. Na 1 oboru 3500 Kč/ročně. Na 2 oborech 5000 Kč/ročně. Cca 50% studentů má slevu na školném.
- Nenazýváme to školným, nýbrž příspěvkem rodičů na chod školy, který nemůžeme hradit z přiznané dotace (stravování žáků - cizí strávníci pro ŠJ, investiční náklady...) Pracujeme v Bruntále (Moravskoslezský kraj) jehož sociální skladba obyvatelstva s možností výše jeho příjmů v republikovém průměru je statisticky notoricky známá. Některé rodiny (často neúplné) si platbu 700,-Kč/měsíc /v měsících červenec a srpen se neplatí) nemohou dovolit a tak jim ji snižujeme nebo zcela odpouštíme, jedná-li se o žáka se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním.
- Obory E (speciální třídy) neplatí vůbec školné a obor Kuchař číšník také neplatí.
- Poskytujeme slevy sociálně slabým a sourozencům.
- Snaha o zrušení školného, abychom srovnali krok se školami veřejnými.
- Školné je možno snížit pro nadané studenty, sportovní stipendia, ze sociálních důvodů apod.
- Školné je vybíráno pouze u jednoho maturitního oboru a u dálkových studií.
- Školné vybíráme pouze u nástavbového studia a zkrácené formy.
- V oborech podpořených programem Podpora odborného vzdělávání školné nevybíráme.
- Vzhledem k vytvoření určité finanční rezervy by bylo výhodnější vyšší školné, ale vzhledem k lokalitě, ve které se nacházíme, to není možné. Proto jsme nuceni neustále získávat nové sponzory, psát projekty apod.

6. Zahrnuje školné i některé další služby?

V rámci této otázky jsme zkoumali, zda školné v soukromých členských školách pokrývá **zcela či zčásti některé se samotným vzděláváním souvisejících služeb či výdajů**, které jsou i v rámci veřejného školství **otevřeně** (neboť to právní úprava výslovně připouští a počítá s tím – školní družina, školní klub, školní stravování) či **skrytě** (výlety, exkurze, divadla, učebnice a učební pomůcky) poskytovány účastníkům vzdělávání (rodičům) za úplatu.

Z výsledků je zřejmé, zcela či zčásti je ve většině soukromých škol do školného zahrnuta alespoň jedna z těchto „služeb“ či jeden z těchto výdajů. U této otázky nejsou respondenti rozdělováni podle druhu školy, neboť výsledky byly u všech druhů škol v zásadě shodné.

U prvního druhu služby (školní družina či školní klub) pouze upozorňujeme, že tato služba je relevantní pouze pro **základní školy a víceletá gymnázia**. S ohledem na celkový počet respondentů zastupujících tyto druhy škol je zřejmé, že tato služba je zcela či zčásti kryta školným **v naprosté většině z nich**.

7. Jak jsou majetkoprávně ošetřeny prostorové podmínky činnosti školy?

V případě této otázky celkový počet odpovědí převyšuje počet respondentů, a to z toho důvodu, že řada soukromých škol působí ve více budovách na více místech poskytovaného vzdělávání s tím, že u každé z těchto budov je relevantní jiné majetkoprávní uspořádání.

Převažujícím způsobem majetkoprávního zajištění činnosti soukromých škol je **smluvní využití nebytových prostor ve vlastnictví státu, krajů či obcí**. Ve většině případů se jedná o prostory stavebně určené k poskytování vzdělávacích služeb, které daná veřejnoprávní korporace trvale či dočasně není schopná využívat prostřednictvím jí zřizovaných škol a školských zařízení k poskytování odpovídajících veřejných služeb (v důsledku rušení škol v minulosti v době demografického poklesu apod.). **Soukromé školy tak v těchto situacích pomáhají fakticky i finančně (viz odpověď na další otázku) k tomu, aby tyto prostory sloužily svému původnímu účelu a byly udržovány v odpovídajícím stavu či dokonce aby byly dále zvelebovány. V případě některých obcí či městských částí jsou příjmy plynoucí z nájemného od soukromých škol využívajících pro ně nepotřebné prostory zásadní položkou samosprávných rozpočtů.**

Část soukromých škol využívá ke své činnosti prostory, které jsou v jejím vlastnictví, či ve vlastnictví jejího zřizovatele. Takového řešení je samozřejmě z hlediska dlouhodobé stability ideální, fakticky je však velice nesnadné ho docílit – na investiční výdaje související s činností školy nelze využít finanční prostředky státního rozpočtu poskytované podle zákona č. 306/1999 Sb., v některých lokalitách je pořízení nemovitého majetku za tržní cenu prakticky finančně nedostupné apod.

Bezúplatné využití (na základě smlouvy o výpůjčce) prostor ve vlastnictví státu, kraje nebo obce je **spíše výjimečné** a deklarují ho pouze ty soukromé školy mající skutečně nadstandardní vztahy (zejména) s obcí, na jejímž území působí (proto, že jejich služby zcela či zčásti suplují služby veřejného školství či obec považuje vzdělávací služby této školy za nedílnou součást občanské vybavenosti v dané obci).

8. Jak vysoké je nájemné za prostory (všechny) užívané školou?

Z odpovědí na tuto otázku je patrné, že v praxi je situace velice různorodá v závislosti na konkrétním majetkoprávním řešení prostorových podmínek činnosti školy, lokalitě, v níž škola působí, kvalitou vztahu školy s veřejnoprávní korporací, která je vlastníkem daného majetku apod.

Žádné či velice nízké nájemné (do 100 000,- Kč ročně) uvádějí ty školy, které jsou vlastníky nemovitého majetku užívaného školou k její činnosti, školy, u nichž je tímto vlastníkem jejich zřizovatel (ať již fyzická či právnická osoba) a některé školy s nadstandardním vztahem k obci jako vlastníkovu majetku.

U ostatních škol je patrné, že výdajová položka na nájemné za prostory užívané školou je **významnou součástí mandatorních výdajů na činnost školy**.

K uvedenému je nezbytné připomenout, že v souladu s § 4 odst. 1 a 2 zákona č. 306/1999 Sb. se při konstrukci normativu jako základu pro stanovení dotace pro soukromé školy a školská zařízení počítá se srovnatelností s oblastí veřejného školství, a to tak, že do normativu (který stanoví MŠMT vždy nejpozději do konce ledna na daný kalendářní rok) **je nezbytné promítnout celkový roční objem neinvestičních výdajů, mzdových prostředků a zákonných odvodů připadajících na danou jednotku výkonu ve srovnatelném druhu školy či školského zařízení za předcházející kalendářní rok.**

Toto ustanovení tak zakládá zákonný nárok na to, aby byla do normativů soukromého školství promítnuta nejenom odpovídající výše výdajů na platy zaměstnanců veřejného školství a jejich příslušenství, ale také výše **neinvestičních (provozních) výdajů** připadajících na vzdělávání jednoho dítěte, žáka a studenta ve srovnatelném oboru vzdělání a formě vzdělávání ve škole nebo srovnatelné školské službě ve školském zařízení zřizovaném obcí, krajem nebo ministerstvem, poskytovaných také z veřejných rozpočtů (konkrétně nejčastěji rozpočtů obce či kraje). Zde zákon vychází z toho, že i u těchto výdajů se jedná **o výdaje z veřejných rozpočtů hrazené z daňových výnosů, které jdou za vzděláváním konkrétního dítěte, žáka nebo studenta, a že je tedy z pohledu spravedlnosti systému na místě, aby i tento objem výdajů „šel“ i za dítětem, žákem nebo studentem vzdělávajícím se ve škole soukromé.**

Z tohoto důvodu jsou normativy soukromého školství již tradičně indikativně rozděleny na část mzdovou a část ONIV, v níž jsou tyto neinvestiční (provozní) výdaje zohledněny. Tato část ONIV se však již několik let prakticky nemění, přestože faktická výše provozních výdajů škol a školských zařízení **setrvale roste** (s ohledem na ceny energií, zvyšující se požadavky na vybavení škol moderními technologiemi, učebními pomůckami, v případě odborných škol strojovým vybavením apod.).

V letošním roce se tato skutečnost výslovně odrazila i ve znění zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Od ledna 2018 se zvýšila váha kritéria počtu dětí v mateřské škole a základní škole zřizované obcí k celkovému počtu dětí a žáků v těchto školách v ČR, podle kterého je přidělována část tzv. sdílených daní do rozpočtu konkrétní obce, **ze 7% na 9%**. Konkrétně to znamená, že každá obec zřizující mateřskou či základní školu obdrží do svých daňových výnosů určených v této části právě na krytí **primárně provozních** (popřípadě také investičních) výdajů těchto škol místo loňských 8 800,- Kč ročně cca 13 740,- Kč ročně. A to přesto, že naprostá většina veřejných škol nájemné za užívání prostor, v nichž uskutečňuje vzdělávání, nehradí, neboť se jedná o majetek ve vlastnictví jejího zřizovatele, který je škole tzv. svěřen do správy.

*Poznámka: Pro srovnání uvádíme, že v normativech soukromého školství roku 2018 se například u základní školy střední velikosti indikativní složka normativu na provozní výdaje pohybuje pouze kolem **5820,- Kč ročně**.*

Pokud se vrátíme k odpovědím na otázku č. 2 (Kdo je zřizovatelem školy?), připomeneme si, že naprostá většina škol nedisponuje žádným „zřizovatelem“, který by tyto druhy výdajů mohl finančně systematicky pokrývat. **V praxi je pak v zásadě jediným možným zdrojem úhrady těchto výdajů úplata za poskytované vzdělávání (tzv. školné) vybíraná od účastníků vzdělávání.**

9. Z jakých zdrojů hradí škola investiční náklady na činnost školy?

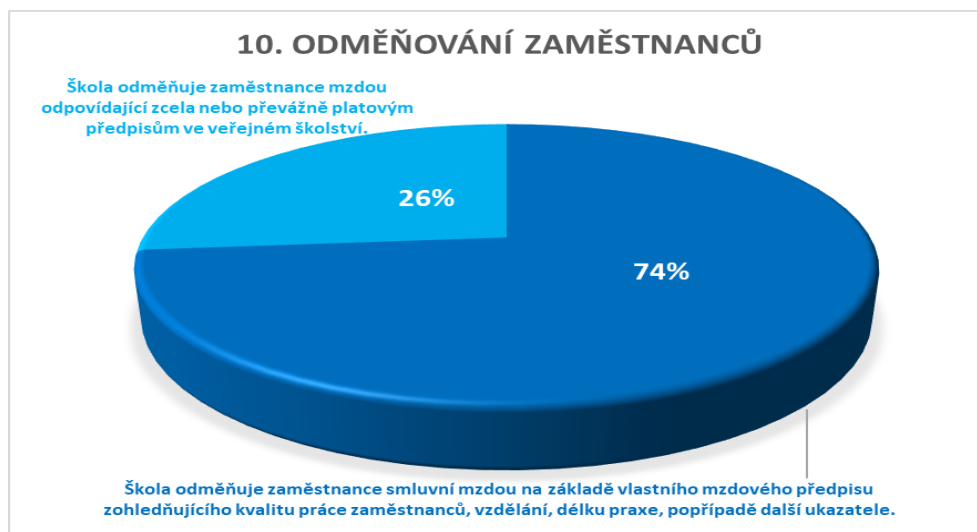

Úplata za poskytované vzdělávání (tzv. školné) je také naprosto převažujícím zdrojem úhrady **nezbytných investičních výdajů na činnost školy** – a to nejenom ve formě modernizace, výstavby či rekonstrukce prostor, v nichž škola působí, ale také ve formě pořízení investičního vybavení (informační technologie, strojní vybavení, přístroje nezbytné pro odbornou výuku apod.). Připomeňme si však, že 6% členských škol nevybírá školné vůbec (zejména speciální školy a střední odborné školy realizující „učební“ obory), u 19% škol roční školné nepřesahuje 5000,-Kč a u dalších 33% se pak v celkovém ročním součtu pohybuje v rozmezí mezi 5000,- až 15000,- Kč **ročně**.

Řada škol tak k úhradě investičních výdajů využívá také další finanční zdroje, to tržby z jiné (doplňkové) činnosti, dary či v případě, že je to možné, finanční prostředky získané od zřizovatele. Velice důležitým zdrojem úhrady těchto výdajů jsou také programy spolufinancované s Evropskou unií (a to jak ty zaměřené výslovně na oblast školství - OP VVV či příslušné výzvy IROP, tak programy zaměřené na snížení energetické náročnosti veřejných budov – OPŽ).

Pouze pro úplnost dodáváme, že na krytí investičních výdajů nelze v žádném případě využívat finanční prostředky státního rozpočtu poskytované soukromým školám podle zákona č. 306/1999 Sb.

10. Jakým způsobem odměňujete své zaměstnance?

Soukromé (a církevní) školy a školská zařízení odměňují své zaměstnance **mzdou**, neboť nepatří mezi zaměstnavatele vymezené v § 109 odst. 3 zákoníku práce, u nichž se uplatní odměňování formou platu. To znamená, že z právního hlediska jsou soukromé (a církevní) školy vázány při stanovení smluvní mzdy svých zaměstnanců pouze obecnými pravidly obsaženými v zákoníku práce a podmínkami tzv. zaručené mzdy pro jednotlivé kategorie prací.

Tato skutečnost představuje **značnou výhodu, ale zároveň i riziko**.

Skutečnost, že soukromé (a církevní) školy nemusejí při odměňování svých zaměstnanců postupovat podle striktních pravidel týkajících se stanovení platu ve veřejné sféře (vážících platový postup do značné míry pouze na „odpracované roky“ a ponechávající malý prostor pro zohlednění skutečné kvality zaměstnancem odváděné práce), představuje v současné době **jeden z mála do určité míry „svobodných“ prostorů umožňujících strategické i koncepční řízení činnosti těchto škol**.

Na druhou stranu tento fakt znamená, že v okamžiku, kdy vláda **v průběhu kalendářního roku** rozhodne o zvýšení platových tarifů zaměstnanců veřejného školství (ať již pedagogických či nepedagogických) – jak se tomu v uplynulých letech nesystémově několikrát stalo, nevztahuje se ryze z právního pohledu tato povinnost (také odpovídajícím způsobem mzdy svých zaměstnanců navýšit) na soukromé (a církevní) školy. Na základě této skutečnosti se pak bohužel tzv. rozvojové programy, prostřednictvím nichž se toto platové navyšování v oblasti veřejného školství odehrává, většinou nevztahují na zaměstnance soukromých (a církevních) škol.

Fakticky jsou však s ohledem na velice nízkou nezaměstnanost obecně, nedostatek pedagogických pracovníků určitého zaměření a další faktory i soukromé (a církevní) školy nuceny na tyto změny reagovat i v rámci své mzdové politiky, aniž by jim však tyto vícenáklady byly v objemu finančních prostředků přijímaných ze státního rozpočtu zohledněny.

Jediným případným zdrojem úhrady těchto nákladů je pak opět úplata za poskytované vzdělávání vybíraná od účastníků vzdělávání (tzv. školné), která však primárně slouží (jak bylo popsáno výše) k úhradě investičních či provozních výdajů na činnost školy. Nehledě na skutečnost, že prostor školy zvýšit školné v průběhu vzdělávacího procesu konkrétního dítěte či dokonce v průběhu školního roku je z pohledu uzavřených smluvních závazků a právní jistoty účastníků vzdělávání velice limitovaný až nulový.

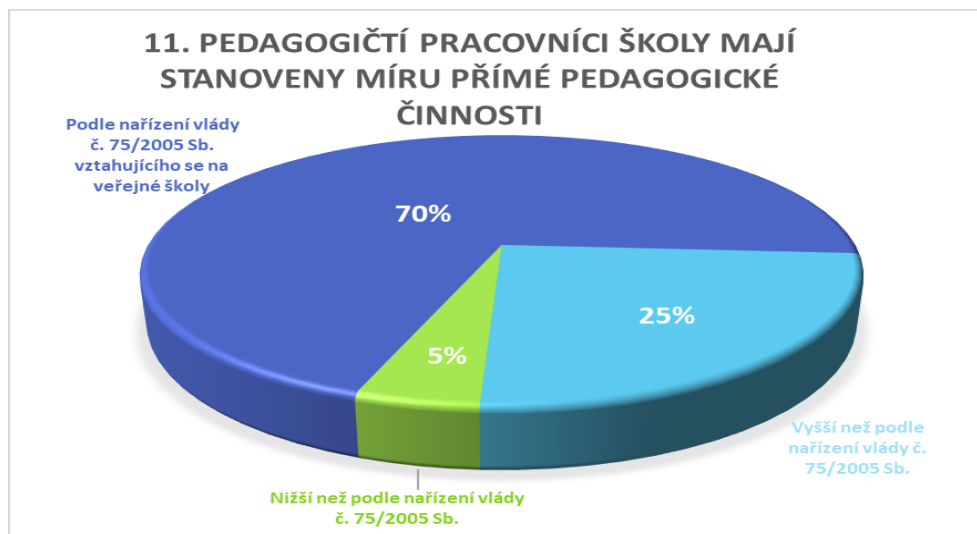
Přes tyto skutečnosti $\frac{3}{4}$ respondentů deklaruje, že využívá poskytnutý „svobodný prostor“ a vytváří si vlastní mzdový předpis pro odměňování svých zaměstnanců. Pouhá $\frac{1}{4}$ respondentů kopíruje ve své mzdové politice zcela nebo převážně platové předpisy vztahující se na veřejné školství.

Zdůrazňujeme, že tento svobodný prostor se týká zejména **vnitřní strukturační pravidel pro stanovení konkrétní výše mzdy pedagogických nepedagogických zaměstnanců**, tedy pravidel obsažených ve vnitřním mzdovém předpise, na základě kterého se jednotlivým zaměstnancům stanoví konkrétní výše mzdy. Jak již bylo řečeno, většina soukromých škol mezi rozhodná kritéria více zapojuje kvalitu odváděné práce, podíl na dalších činnostech školy (projekty, mimoškolní činnost) apod. na úkor věkového automatu uplatňovanému ve veřejném školství.

Pokud jde o průměrnou výši mzdy pedagogických pracovníků soukromého školství, v důsledku výše uvedených problémů (jednoletý odstup v promítnutí navyšování platů ve veřejném školství do dotací pro soukromé školy, nekonceptní nahodilé „přidávání“ v průběhu kalendářního roku) **je aktuální průměrná mzda učitele v soukromých a církevních školách dokonce o cca 4000,- nižší než průměrný plat učitele ve školství veřejném** (poznámka: Pedagogičtí pracovníci soukromých škol a školských zařízení zapsaných ve školském rejstříku vykonávají zcela shodný druh práce jako pedagogičtí pracovníci ve veřejném školství, a to ve srovnatelném objemu a kvalitě, podle shodných vzdělávacích programů a se shodnou odbornou kvalifikací.).

Tato skutečnost se také výrazně odrazila v odpovědích na otázku č. 12 („V čem spatřujete slabé stránky Vaší školy?“), kde mezi odpověďmi respondentů nejčastěji zaznívala právě odpověď týkající se nedostatečné úrovně odměňování pedagogických pracovníků a nemožnosti zajistit v současné době konkurenceschopnost školy v této oblasti (nikoliv však pouze vůči jiným profesním oblastem, ale i vůči veřejným školám obdobného zaměření).

11. Jakou stanovíte míru přímé pedagogické činnosti svým pedagogickým pracovníkům?

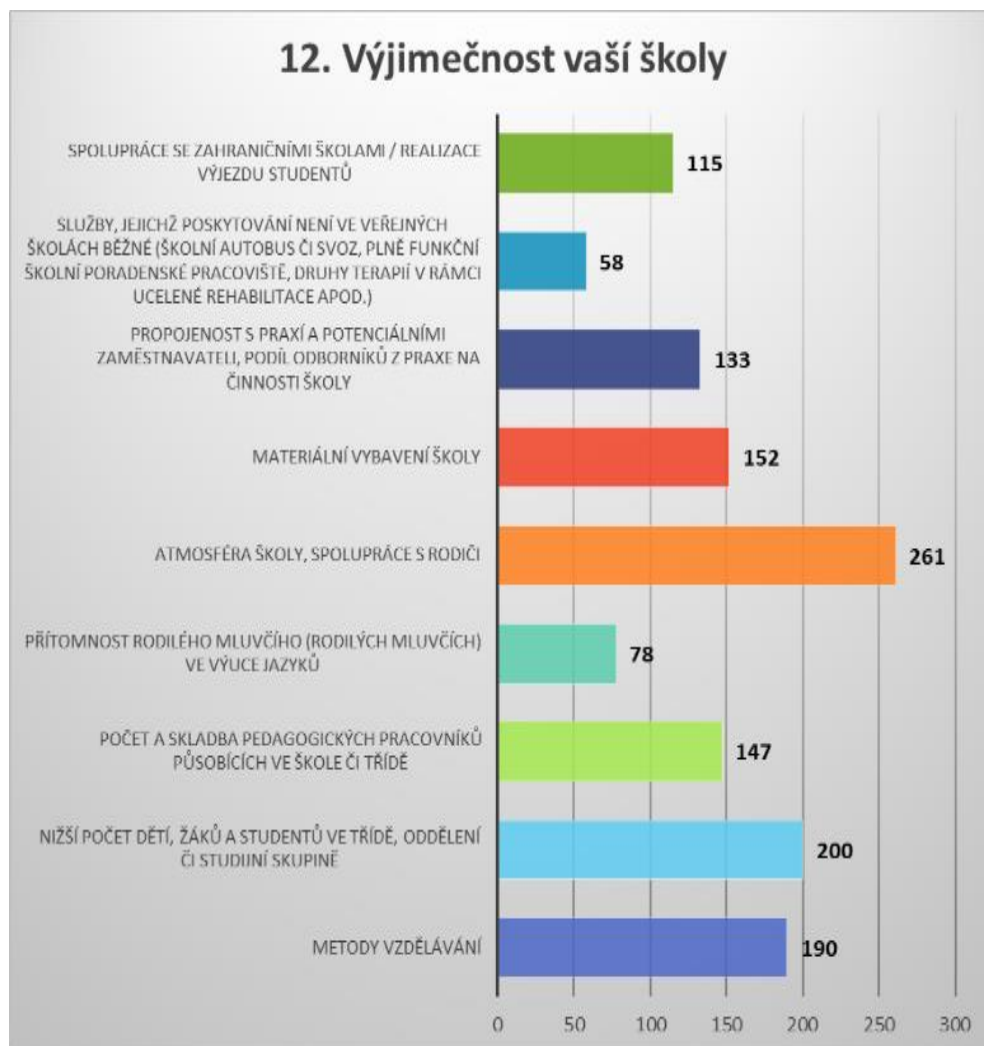

V souladu s § 23 odst. 1 zákona o pedagogických pracovnících jsou ředitelé všech škol a školských zařízení bez ohledu na jejich zřizovatele povinni stanovit pedagogickým pracovníkům týdenní rozsah tzv. přímé pedagogické činnosti. Ředitelé veřejných škol jsou při tom vázáni nařízením vlády č. 75/2005 Sb.

Na školy soukromých a církevních zřizovatelů se tento prováděcí právní předpis nevztahuje a ředitelé těchto škol jsou tak při rozvržení pracovní doby pedagogických pracovníků vázáni pouze obecnými pravidly pro pracovní dobu stanovenými v zákoníku práce.

Jak je však patrné z výsledků dotazníkového šetření, tohoto „svobodného prostoru“ využívá menšina členských škol a naopak zcela převažuje respektování pravidel uplatňovaných ve školství veřejném.

12. V čem se podle Vašeho názoru odlišuje Vaše škola od obdobných veřejných škol?

Odpovědi na tuto otázku do značné míry korespondují s odpověďmi na otázku týkající se motivace k založení samotné školy (otázka č. 1) – v odpovědích se nejvýrazněji objevuje „**atmosféra školy a spolupráce s rodiči**“, následována „**nižším počtem dětí, žáků a studentů ve třídě, oddělení a studijní skupině**“ a užívaných „**metod vzdělávání**“.

13. V čem spatřujete slabé stránky činnosti Vaší školy?

Jak již bylo rozebráno výše, největším aktuálním rizikem, které je ze strany respondentů v činnosti jejich škol vnímáno, je **úroveň odměňování jejich pedagogických pracovníků** (kterou mohou i soukromé školy ovlivnit pouze částečně, neboť je do značné míry závislá na výši finanční podpory poskytované na vzdělávání dětí, žáků a studentů soukromých škol ze státního rozpočtu).

Další často zmiňovaná rizika spočívají v technickém stavu prostor, v nichž je uskutečňováno vzdělávání, a které nejsou ve vlastnictví školy nebo jejího zřizovatele (většinou ve vlastnictví kraj či obce) a v úrovni odměňování nepedagogických zaměstnanců školy.

Sdružení soukromých škol Čech, Moravy a Slezska, z.s.

Předseda: Mgr. Vladimír Kolder

Tajemnice: Mgr. Pavla Katzová

Sídlo: V Olšínách 75, 100 00 Praha 10

Mob.: 603 830 036

E-mail: kancelar@soukromeskoly.cz

Facebook: www.facebook.com/soukrome-skoly

www.soukromeskoly.cz